

Misbrugsforebyggelse og sundhedsfremme for unge

Borger- og Socialservice

Oktober 2015

Indledning

I dette forebyggelseskatalog beskrives indsatser, der skal være med til at forebygge, at unge Ishøjborgere påbegynder et misbrug. Kataloget indeholder ligeledes sundhedsfremmende indsatser til unge Ishøjborgere, der har et misbrug, da misbrugere oftere end resten af befolkning kæmper med livsstilssygdomme¹.

Forebyggelseskataloget er udviklet af Borger- og Socialservice i samarbejde med Center for Børn og Undervisning samt Sundhed og Ældre.

Forebyggelseskataloget er et supplement til misbrugspolitikken og handleplan for misbrugspolitikken. I handleplanen for 2015 fremgår det, at fokus for 2015 netop skal være det forebyggende arbejde. På den baggrund er forebyggelseskataloget blevet til. Kataloget er dynamisk og opdateres og udvikles i takt med, at der kommer nye forebyggende indsatser til.

Hvorfor forebygge?

En målrettet og vedholdende kommunal forebyggelsesindsats er nødvendig, hvis man vil forhindre og forebygge, at børn og unge afprøver rusmidler og udvikler et misbrug.

Unge brug af stoffer hænger tit sammen med andre faktorer i den unges liv, herunder sociale, kulturelle og psykologiske faktorer. Der er således behov for en helhedsorienteret og systematisk indsats på tværs af fagområder, uddannelsessteder, boligmiljøer m.fl. Misbrugsindsatsen skal således spille sammen med øvrige indsatser rettet mod de unge.

Forebyggelse af sundhedsrelaterede sygdomme er særligt vigtigt for udsatte borgere, herunder også misbrugere. Misbrugere har oftere end "normalbefolkningen" livsstilssygdomme, hvorfor det er vigtigt med en sundhedsfremmende indsats rettet mod netop denne målgruppe.

Fakta om misbrug:

En stor del af danske unge har prøvet at ryge hash. 17 % af alle drenge og 14 % af alle piger i 9 klasse har prøvet at ryge hash mindst én gang. I aldersgruppen 16-24 år, har 42 % prøvet at ryge hash. Mere end 20 % af alle der har prøvet hash, har også prøvet andre euforiserende stoffer. Til sammenligning har mindre end 1 % af de unge, som ikke har prøvet hash, prøvet andre stoffer.

Udbredelsen af hash har ligget på et stabilt niveau fra 2000 – 2010, men fra 2010-2013 er der sket en stigning i udbredelsen af hash². Der ses en direkte sammenhæng mellem rygning, indtagelse af alkohol og brugen af hash³. Ryger og drikker man er der større risiko for, at man begynder at ryge hash. Ligeledes ses der en sammenhæng mellem hashmisbrug og psykisk sygdom.⁴

¹ SYSU udsat 2012

² Narkosituationen i Danmark

³ Sundhedsstyrelsens forebyggelsespakke "stoffer".

⁴ Sundhedsstyrelsens forebyggelsespakke "stoffer"

Sundhedsadfærden blandt misbrugere er generel dårlig sammenlignet med normalbefolkningen. Sundhedsadfærd defineres som de vaner og aktiviteter, der influerer – enten positivt eller negativt – på socialt udsattes sundhed. Forekomsten af daglig rygning, dårlig kost, manglende motion, livsstilssygdomme m.v. er generelt meget højere blandt misbrugere end normalbefolkningen.⁵

Der er således behov for at iværksætte en tidlig forebyggende indsats, så det forebygges, at børn og unge udvikler et misbrug. Ligeledes er der behov for iværksættelse af sundhedsfremmende indsatser, således at sundhedsadfærden blandt misbrugere forbedres.

En stærk forebyggelsesindsats kan bevirke, at færre unge afprøver og udvikler et forbrug af rusmidler, hvilket er til gavn for både den enkelte unge, dennes venner og familie og på lang sigt også Ishøj Kommune.

Den sundhedsfremmende indsats skal give unge, der allerede har udviklet et misbrug, værkstøjer til en bedre fysisk og psykisk sundhed, hvormed livsstilssygdomme, kønssygdomme m.m. forebygges eller håndteres.

Evidensbaseret forebyggelse:

Den forebyggende indsats på misbrugsområdet skal være evidensbaseret. Det betyder, at forebyggende misbrugstiltag bygger på evidensbaseret viden inden for området.

Sundhedsstyrelsen har udarbejdet forebyggelsespakker inden for misbrugsområdet. I forebyggelsespakkerne peges der på, at følgende tiltag/indsatser har stærk evidens for effekt⁶:

- Forebyggelse i skoler og på ungdomsuddannelser; interaktiv og struktureret undervisning udført af uddannet facilitator. Udvikling af de unges personlige og sociale kompetencer, øget trivsel, flertalsmisforståelser samt øgning af de unges risikobevisthed ift. stoffer.
- Tidlig indsats med korte rådgivende samtaler (kort intervention) rettet mod unge på vej ind i et regelmæssigt stofbrug
- Forældreuddannelse med fokus på relationen mellem forældre og børn, viden om mental og fysisk sundhed hos barnet samt forældrene som positive rollemodeller.
- Begrænsning af tilgængelighed af stoffer, herunder håndhævelse af lovgivning og indsats i festmiljøer.

De forebyggende indsatser i dette katalog er inspireret af sundhedsstyrelsens anbefalinger.

⁵ SYSU udsat 2012

⁶ Sundhedsstyrelsens forebyggelsespakke ”stoffer”

Igangværende indsatser:

Fokus på social pejling og flertalsmisforståelser (indsats også en del af misbrugshandleplanen)	
Indhold	SSP-medarbejdere og politiet samarbejder om at have fokus på social pejling i folkeskolens 5. og 6. klasse. Flertalsmisforståelserne udfordres ved, at eleverne skal svare på spørgsmål omkring, dels deres egne erfaringer med rygning, indtagelse af alkohol m.v. samt deres fordomme omkring deres jævnaldrenes forbrug.
Målgruppe	5 og 6 klasses elever på folkeskoler i Ishøj Kommune
Formål	Fokus på social pejling handler om at bryde flertalsmisforståelser, så de unge ikke føler sig presset til eksempelvis at begynde at ryge, fordi de tror, at alle andre ryger.
Udførelse og tovholder	SSP-konsulent
Status	Samarbejdet med politiet er genetableret. I skoleåret 2014/15 var der to daværende 5. klasser der modtog undervisning i social pejling og flertalsmisforståelser som en pilottest, og efterfølgende var der to 6. klasser der blev undervist i det. I skoleåret 2015/2016 er det muligt for nuværende 6. klasser at modtage undervisningen, men dette er ikke en "skal-ting", som det er for 5. klasserne.

Stoffri tilbagefaldsforebyggelse i Pitstop	
Indhold	Som led i behandlingen i Pitstop er der mulighed for stoffri tilbagefaldsforebyggende behandling. Derudover følges op på alle udskrevne borgere efter endt behandling efter 6 måneder.
Målgruppe	Unge, der har været i behandling i Pitstop
Formål	At sikre tilbagefald i misbrug
Udførelse og tovholder	Pitstop
Status	Tilbagefaldsforebyggelse har været et tilbud under Pitstop siden februar 2015

Samarbejds møder med UU om forebyggelse og håndtering af misbrugsproblematikker	
Indhold	Pitstop og UU afholder to årlige samarbejds møder. Her kan der drøftes enkelte unge, grupper af unge eller fortælles om misbrugsproblematik generelt og den behandling, Pitstop tilbyder.
Målgruppe	UU-vejledere tilknyttet uddannelsesinstitutioner i Ishøj Kommune
Formål	At videndele på tværs af UU og misbrugsområdet, således at UU-vejledere klædes på ift. misbrugsproblematikker hos ung og ved, hvor de skal henvise de unge til, hvis de møder en ung med et misbrug.

Udførelse og tovholder	Pitstop i samarbejde med UU
Status	Samarbejds møderne er etableret i 2015, og forventes at fortsætte fremover.

Motionsfremmende indsatser for unge, der er tilknyttet Pitstop	
Indhold	Motionsaktiviteter for unge med et misbrug, der er tilknyttet Pitstop. Aktiviteterne arrangeres af Sundhedscentret i Ishøj Kommune.
Målgruppe	Unge, der er indskrevet i Pitstop
Formål	At tilbyde de unge meningsfulde aktiviteter, som kan bidrage til at højne den fysiske såvel som sociale sundhed blandt de unge.
Udførelse og tovholder	Sundhedscentret i samarbejde med Pitstop
Status	Der er i oktober 2015 aftalt med Sundhedscentret, at unge fra Pitstop kan deltage i eksisterende motionstilbud under Sundhedscentret, herunder fx "Bold for sjov" og "Motion for sjov". Inden de unge starter i et tilbud, skal de til visitationssamtale i Sundhedscentret

Indsatser under udvikling 2015/2016:

Undervisning af SSP-lærere m.fl. tilknyttet i folkeskoler i Ishøj Kommune om identificering og håndtering af misbrug	
Indhold	Undervisning i hashproblematik samt stoffers virkning og konsekvenser både i forhold til fysiske og psykiske aspekter. Endvidere undervises i symptomer på misbrug og hvad lærerne/pædagogerne skal holde øje med hos den enkelte elev.
Målgruppe	ssp-lærere, akt-lærere samt ssp-pædagoger tilknyttet folkeskoler i Ishøj Kommune
Formål	At målgruppen tilegner sig viden og redskaber til at identificere og håndtere misbrugsproblematikker.
Udførelse og tovholder	Misbrugskonsulent fra Pitstop.
Status	Der er udarbejdet forslag til undervisningsforløb som skal forelægges CBU ultimo 2015. Der forventes opstart i skoleåret 2016/2017

Øget samarbejde med SSP-netværk i Ishøj Kommune	
Indhold	Pitstop deltager en gang årligt på SSP-netværksmøder. Der er i alt fem SSP-netværk i Ishøj Kommune. Her kan der drøftes enkelte unge, grupper af unge eller fortælles om misbrugsproblematik generelt og den behandling, Pitstop tilbyder.
Målgruppe	Medlemmer af SSP-netværk i Ishøj Kommune
Formål	At videndele på tværs af SSP og misbrugsområdet, således at medlemmer af SSP-netværk klædes på ift. misbrugsproblematikker hos unge.

Udførelse og tovholder	Pitstop i samarbejde med SSP-konsulent
Status	Pitstop deltager på SSP-netværksmøder i februar 2016. Der skal etableres samarbejde med SSP-netværk i Vallensbæk Kommune i 2016.

Opkvalificering af hjemmevejlederteamet i Ishøj Kommune ift. misbrugsproblematikker hos borgerne	
Indhold	Undervisning i hashproblematik samt stoffers virkning og konsekvenser både i forhold til fysiske og psykiske aspekter. Endvidere undervises i symptomer på misbrug og hvad hjemmevejlederne med hos borgeren.
Målgruppe	Hjemmevejledere i vejlederteamet i Ishøj Kommune.
Formål	At fagpersoner, der i hverdagen har kontakt med udsatte borgere, der har et misbrug, opkvalificeres således at de bedre kan tage samtalen om misbrugsproblematikken hos den enkelte borger.
Udførelse og tovholder	Pitstop
Status	Indsatsen forventes igangsat primo 2016

Madlavningsaften for borgere tilknyttet Pitstop	
Indhold	Konceptet Fars Køkkenskole har været en stor succes, og kan være til inspiration for en månedlig madlavningsaften for de unge, der er indskrevet i Pitstop.
Målgruppe	Borgere der er tilknyttet Pitstop
Formål	At forbedre borgernes sundhedstilstand via en opkvalificering af borgernes viden om sund og billig kost. Derudover er formålet at tilbyde borgeren socialt samvær og højne den mentale sundhed.
Udførelse og tovholder:	Pitstop og Sundhedscentret
Status	Førend der kan etableres en madlavningsaften, skal der være en drøftelse af ressourcer, da et sådan tilbud er en udvidelse af servicerammen.

Tilbud om rygestop til unge der er tilknyttet Pitstop	
Indhold	Løbende tilbud om rygestop til unge der er tilknyttet Pitstop.
Målgruppe	Unge, der er indskrevet i Pitstop
Formål	At forebygge lungesygdomme som følge af rygning.
Udførelse og tovholder	Sundhedscentret i samarbejde med Pitstop
Status	Førend lungescreeningen kan tilbydes, skal der være en drøftelse af ressourcer, da et sådan tilbud er en udvidelse af servicerammen. Der vil blive arbejdet videre med tiltaget i 2016